

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1923.

Första kammaren.

Nr 5.

Tisdagen den 30 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 3,30 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Herr statsrådet *Akerman* avlämnade Kungl. Maj: ts propositioner:
nr 26, angående bidrag av trafikmedel till anordnande i utlandet av upplysnings- och reklamverksamhet;
nr 27, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 20 § i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt;
nr 28, angående kostnader i samband med världspostkongressens hållande i Stockholm år 1924;
nr 29, med förslag till lag om förvärvande och förlust av medborgarrätt;
nr 30, angående vissa arbeten för iståndsättande av landshövdingresidenset i Falun;
nr 31, med förslag till lag med vissa bestämmelser rörande hyra; samt
nr 32, angående försäljning av viss lägenhet å Öster-Rekarne häradsallmänning i Södermanlands län.

Justerades protokollen för den 23 och den 26 innevarande månad.

Herr förste vice talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta, att vid sammanträde, som komme att hållas lördagen den 3 nästinstundande februari, företaga val av

dels revisorer och revisorssuppleanter för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, dels ock valmän och suppleanter för utseende av revisorer och revisorssuppleanter för granskning av riksbankens avdelningskontors i orterna räkenskaper och förvaltning.

Detta förslag antogs.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr *Bergström*, räknat från och med den 22 i denna månad, till och med den 5 nästkommande februari.

Anmälde och bordlade
statsutskottets utlåtanden:

nr 1, angående regleringen för budgetåret 1923—1924 av utgifterna under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna;

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av kostnader för reparation av sjömättningsfartyget *Svalan*; och

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förslag till uppgörelse rörande vissa kronans fordringar hos rederiaktiebolaget *Gottfrid*;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 4, angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning; och

nr 5, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning om ändrad lydelse av 13 och 25 §§ i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 m. m.;

lagutskottets memorial nr 1, i anledning av remiss från andra kammaren av en utav herr *K. A. Westman* m. fl. väckt motion; samt jordbruksutskottets utlåtande och memorial:

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord; och

nr 3, i anledning av remiss från andra kammaren angående inköp av remonter.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 11, angående överlåtelse av viss mark till staden *Nyköping* m. m.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 22, med förslag till lag om sparbanker m. m.

Föredrogs herr *Winbergs* motion, nr 129, om Sveriges utträde ur Nationernas förbund.

Herr **Winberg**: Herr vice talman! Då jag erhållit kännedom om att det skulle möta svårighet att få remiss på ifrågavarande motion,

särskilt med hänsyn till själva yrkandets formulering, anhåller jag att i och för omformulering av yrkandet få återtaga min motion.

Denna anhållan bifölls, varefter motionen återtogts av motionären.

Föredrogos och hänvisades till kammarens andra tillfälliga utskott nedannämnda motioner:

nr 130, av herr *Lindgren*, om skrivelse till Konungen med begäran om undersökning rörande aktiebolaget Vin- & spritcentralens och dess dotterbolags verksamhet m. m.; och

nr 131, av herr *Lindhagen*, om kolonisation genom emigration m. m.

Föredrogos herr *Lindhagens* anhållan att få till hans excellens herr statsministern framställa spörsmål rörande initiativ till en vädjan till Amerikas förenta stater att inträda i det nuvarande folkförbundet och verka för folkfreden m. m.

Herr förste vice talmannen hemställde, huruvida kammaren medgäve, att ifrågasvarande spörsmål finge framställas; och förklarade herr förste vice talmannen sig finna de härå avgivna svaren hava utfallit med övertvägande ja.

Votering begärdes, i anledning varav uppsattes, justerades och ansgogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som medgiver, att ifrågasvarande spörsmål må framställas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, medgives icke detta.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 35;

Nej — 36.

Herr **Lindhagen** erhöi på begäran ordet och anförde: Med anledning av det nu fattade beslutet skall jag be att till protokollet få uttala, att jag för min del naturligtvis synnerligen beklagar detta beslut. Det visar i alla fall dels den omyndiga ställning, i vilken åtskilliga av kammarens ledamöter vilja hålla det svenska folkets representanter i riksdagen, och dels hur litet i själva verket det fria ordet från riksdagens talartribuner i riksviktiga angelägenheter betyder. Det ådagaläger ock, så vitt jag förstår, allt mer och mer ohållbarheten i den av sekretessen omhändertagna, enastående maktställning, som, i trots av demokratiska försäkringar, även av demokratien tillförsäkrats utrikesnämnden. Det betyder med andra ord, att vi äro bara rena nummer, som

Anhållan att icke alls i riksdagen få diskutera folkets utrikespolitiska livsangelägenheter för de höga herrarna i denna nämnd.

interpellation om en vädjan till Amerikas förenta stater att inträda i det nuvarande folkförbundet m. m.
(Forts.)

Det är också mycket nedslående i det avseendet, att i det läge, vari världen nu befinner sig, den svenska riksdagen ej visar sig vara angelägen att kunna giva uttryck åt sin mening och anvisning för sin del, som vilja det åtminstone, på den enda väg, så vitt jag förstår, som kan för närvarande anlitas för att komma någon vart ur det försumpade läge, vari världsdelen Europa för närvarande befinner sig. Det innebär dock ett uttryck för den opartiska, neutrala rätten, om man vänskapligt uppmanar ett land, som varit med om kriget, att också vara med och fortsätta fredsverket och anse icke blott deltagande i krig vara det, som bör sammanbinda människorna, utan framför allt ett gemensamt deltagande i det fredsarbete, som bör följa efter en sådan katastrof.

Emellertid förmodar jag att den dag, då detta beslut fattades, ej blir en av de ärofullaste dagarna i första kammarens hävder, utan att det nog kommer på ett eller annat sätt att visa sig, att kammaren genom dylika beslut högeligen misstagit sig om sin befogenhet och sin plikt att värna om svenska folkets yttrandefrihet i livsviktiga angelägenheter.

Herr *Winberg* väckte en motion, nr 137, om skrivelse till Konungen med begäran om prövning och utredning av frågan om Sveriges snarast möjliga utträde ur Nationernas förbund.

Motionen blev på begäran bordlagd.

Herr *Antonsson* väckte en motion, nr 138, om skrivelse till Konungen angående upplösning av arméns kasernbyggnadsnämnd.

Denna motion hänvisades till kammarens första tillfälliga utskott.

Herr **Lindhagen** erhöll nu ordet och yttrade: Det passar bra, att jag efter utgången av omröstningen om min interpellation får tillfälle avlämna just de motioner, jag nu kommer att väcka.

Därefter avgav herr *Lindhagen* följande motioner:

nr 139, om skrivelse till Konungen angående tillgodoseende av vissa synpunkter vid utnämningar av högre administrativa och judiciella ämbetsmän, särskilt landshövdingar;

nr 140, om skrivelse till Konungen angående omorganisation i visst syfte av undervisningen vid de juridiska fakulteterna i riket m. m.;

nr 141, om skrivelse till Konungen angående tillgodoseende av vissa synpunkter vid statsfunktionärers utbildning även annorstädes än vid de juridiska fakulteterna; samt

nr 142, om skrivelse till Konungen angående meddelande av be-

stämmelser rörande rätt och plikt för statens funktionärer att anmäla sina iakttagelser av brister i författningarna m. m.

Även dessa motioner hänvisades till kammarens första tillfälliga utskott.

Herr *Hansson, Gustav*, väckte en motion, nr 143, om skrivelse till Konungen angående undersökning av möjligheterna till indragning av kontrollörs- och förste postexpeditörs-tjänster inom postverket.

Denna motion hänvisades till kammarens andra tillfälliga utskott.

Efter föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner hänvisades dessa, nr 26, 28 och 30 till statsutskottet, nr 27 till bevillningsutskottet, nr 29 till konstitutionsutskottet, nr 31 till behandling av lagutskott samt nr 32 till jordbruksutskottet.

Justerades protokollsutsdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,57 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.
